

KUŞ ARAŞTIRMALARI DERNEĞİ

YUMURTALIK LAGÜNLERİ

**KUŞ ARAŞTIRMASI
RAPORU**

2009

AMAÇ:

Yumurtalık lagünlerinde 2009 Nisan – 2010 Şubat dönemi içerisinde üreyen, kışlayan ve göçmen kuşların tespitidir.

Yukarıda belirtilen amaçlarda alanı kullanan kuşların tür ve sayılarının tespiti yanında ana hedeflerden bir tanesi kuş türlerinin öncelikli alanlarını hangileri ne amaçla seçtiklerini belirlemektir.

KULLANILAN YÖNTEM:

Göç sırasında alanı kullanan göçmen kuşların tespitinin yapılabilmesi için ulaşılabilen her alanda dürbün ve teleskopla gözlemler yapılmıştır. Çalışmalar sırasında göç döneminde alanı özellikle beslenme ve dinlenme amaçlı olarak kullanan su kuşları başta olmak üzere alanı kullanan diğer kuşlar da tespit edilmeye çalışılmıştır. Görülen kuşların türleri belirlenerek sayıları kaydedilmiştir. Ayrıca sayım yapılan her noktada taşınabilir GPS kullanılarak koordinatlar alınmış ve kaydedilmiştir.

Üreme çalışması Nisan, Mayıs ve Haziran (2009) ayları içerisinde, sonbahar çalışması Eylül, Ekim ve Kasım (2009) ayları içerisinde, kış çalışması da Şubat (2010) ayı içerisinde yapılmıştır.

Kış ve ilkbahar döneminde alanın bazı kısımlarına arazi şartlarının uygun olmaması sebebiyle araçla ulaşımın hemen hemen imkansız olması çalışmayı kısmen zorlaştırmıştır. Bu nedenle gün içerisinde ziyaret edilemeyen alanlar olduğundan göçmen kuşların tespit edilmiş sayılardan daha fazla olmaları muhtemel bir sonuçtur.

Üreyen kuşların tespiti için kullanılan yöntem yaşam alanı bütünlüğünü koruyarak belirlenen bir hat üzerinde yürüme esasına dayanmaktadır. Yürüyüşler onar dakikalık bölümlere ayrılmış ve her on dakikalık gözlemin başında ve sonunda GPS koordinatları alınarak görülen ve duyulan tüm kuşlar üreme davranışlarıyla birlikte kaydedilmiştir. Çalışmalar sırasında yardımcı malzemeler olarak dürbün ve teleskop kullanılmıştır. Üreme çalışması kuşların daha aktif oldukları zaman olan sabah 06.00 – 10.00 saatleri ile akşam 16.00 dan sonra havanın kararmasına yakın saatlere kadar ki zaman aralıklarında yapılmıştır. Diğer zamanlarda yöntem dışındaki gözlemler, araziye hazırlık, dinlenme ve alanda bulunan insanlarla sohbet edilerek değerlendirilmiştir. Her yürüyüş hattının aynı yaşam alanı özelliği taşımasına dikkat edilmiş, habitatın değiştiği durumlarda not edilerek başka bir çalışma olarak kaydedilmiştir. Üreme çalışmasının bu yöntem kullanılarak yapılmasındaki ana hedef daha sonraki yıllarda alanda yapılacak olan çalışmalarla karşılaştırma olanağı sağlamak için standart bir yöntem olmasıdır.

ALANIN TANIMI:

Yumurtalık lagünleri, Ceyhan Nehri ağız ve Yumurtalık Körfezi arasında kalan 16.430 hektarlık bir alanı kapsayan büyük bir sulakalan sistemidir. Alan lagünler, tuzlu bataklıklar, tatlısu bataklıkları, çamur düzlükleri, sazlıklar, ıslak çayırlar, kumullar ve bir çam ormanını bünyesinde barındırır. Başlıca sulakalanlar, Çamlık körfezi, Darboğaz gölü, Arapboğazı gölü, Ömer gölü ve Yapı gölü ile Eşemen ile Avcıali göllerinden oluşan Yelkoma gölüdür. Bölgedeki diğer sulakalanların aksine düzensiz bir kıyı çizgisine sahip bölge, denizle birçok noktada birleşmektedir.

Ceyhan Nehri eski yatağı alanın tam ortasından geçmektedir. Kanalin Avcıali ve Eşemen Gölü birleşiminde bulunan gözlem kulesi hizasında bir set yapılmıştır. Bu set denizden Ceyhan Nehri eski yatağındaki dalyana giren balıkların daha iç kısma girmesini engellemek amacıyla yapılmıştır. Bu kanalın Ceyhan Nehri tarafında kalan ve tatlı suyun hakim olduğu kısımlarda sazlar ve ılgın çalılar hakimdir. Kanalın her iki tarafında ekili tarım arazileri bulunur.

Avcıali ve Eşemen Göllerinden oluşan Yelkoma Gölü Ceyhan Nehri eski yatağının güneyinde bulunan geniş tuzlu bataklıklarla çevrili sığ bir lagündür. İlkbahar ve yaz aylarında gölün bir bölümü kuruyunca kuzeyde ve batıda geniş çamur düzlükleri ortaya

çıkar. Tatlı suyun kumullardan göle sızdığı yerlerde küçük sazlık alanlar bulunmaktadır. Eşemen ve Avcıali Göllerinin içerisinde Küçük Sumru, Sumru ve Bataklıklırlangıcı başta olmak üzere kuşların yoğun olarak ürediği adalar bulunmaktadır. Eşemen ve Avcıali Göllerinin birleşim noktasının güney kısmında kumullardan geçen ve göllerin denizle bağlantısını sağlayan bir kanal mevcuttur. Bu kanal dalyan yönetimi tarafından daha fazla balığın göle girebilmesi amacıyla mevsimsel olarak açık tutulmaktadır.

Çamlık Körfezi, Ömer Gölü ve Yapı Göllerinin etrafında tuzlu bataklık ve geniş çamur düzlükleri vardır. Yapı Gölü mevsimsel bir göl olma özelliğinde olup yaz mevsiminde büyük kısmı kurumaktadır. Arapboğazı Gölü, Darboğaz Gölü ve Çamlık Lagünleri arasında kalan ve bu gölleri birbirinden ayıran kara parçaları yoğun tuzlu bataklık alanlardır.

Avcıali Gölü'nün güneyinde göl ve kumullar arasından Akgöl bulunmaktadır. Akgölün kuzey ve batı kıyılarında geniş çamur düzlükleri mevcuttur.

Bölgede geleneksel dalyancılığın yapıldığı iki dalyan vardır. Bunlardan biri Eşemen ve Avcıali Göllerinden oluşan, parmaklıkları Yelkoma Gölü ile Ceyhan Nehri eski yatağının birleştiği kanalın önünde olan Yelkoma Dalyanı'dır. Diğer Çamlık Lagünü'nün Yumurtalık Körfezi'ne açıldığı yerde 1,3 km uzunluğunda parmaklığa sahip olan Çamlık Lagünü, Arapboğazı Gölü, Darboğaz Gölü, Ömer Gölü ve Yapı Göllerinin oluşturduğu Çamlık Dalyanı'dır.

Yumurtalık Lagünleri tüm Akdeniz'de doğal yapısı hala korunmuş olan kumullara sahiptir. Kumulların gösterdiği yapısal farklılık sonucu bitki çeşitliliği de artmaktadır. Bu alanlar birçok kuş türü, memeli, sürüngen ve böcek için uygun bir yaşam alanı sağlamaktadır.

Alanın oldukça büyük bir kısmı tuzlu bataklık ve çorak vejetasyona sahiptir. Özellikle Eşemen Gölü, Avcıali Gölü, Darboğaz Gölü, Çamlık Körfezi, Ömer Gölü ve Yapı Gölleri çevresindeki tuzlu topraklar ve tuzlu bataklıklarda bu tip bitki örtüsü yayılış gösterir. Alan içerisindeki tuzlu bataklıkların bir kısmı tarım alanlarına dönüştürülmüştür. Halen yeni tarım arazileri oluşturmak için faaliyetler yapılmaktadır.

Ömer Gölü ve Çamlık Lagünü arasında kalan yarımada üzerinde, 59 hektarlık bir alanı kapsayan Halep Çamı'nın Türkiye'de çok nadir yayılış alanlarından biri olma özelliği taşımaktadır. Alanda aynı zamanda tipik Akdeniz maki örtüsü yer almaktadır.

Alan içerisinde özellikle güney kesimlerde ve kumullara yakın yerlerde Kaldırım Kışlakları denilen ve Kaldırım Belediyesi'nde yaşayan insanlara ait yapılar bulunmaktadır. Burada yaşayan insanlar alan içerisinde hayvancılık yapmakta ve yılın büyük bir kısmında burada yaşamaktadırlar. Kaldırım Belediyesi'nden alanın içerisine giren ve kumullara giden yolun kumullara yakın kesimlerinde batıda ve doğuda olmak üzere büyük kışlaklar bulunmaktadır. Aynı zamanda bu yolun devamında kıyıya ulaşıldığında Hurma Boğazı yönünde de Ceyhan Nehri ağzına yaklaşıldığında bir kışlak daha bulunmaktadır.

SİSTEMATİK KUŞ LİSTESİ

Bahri *Podiceps cristatus*

12 Nisan 2009'da kaydedilmiş olan 36 birey ve 20 Nisan 2009'te Eşemen Gölü'nde kaydedilen 1 birey türle ilgili kayıtlardır.

Kara Boyunlu Batağan *Podiceps nigricollis*

Tür kış aylarında sadece Eşemen ve Avcıali göllerinde kaydedilmiştir. 12 Ekim 2009 tarihinde Eşemen Gölünde kaydedilen 39 birey türle ilgili en yüksek sayıdır.

Küçük Batağan *Tachybaptus ruficollis*

Üreme çalışması sırasında 10 Mayıs 2009'de Ceyhan Nehri eski yatağında 2 birey öterken duyulmuştur. Muhtemel üreyen en az 2 çiftlik popülasyonu ile alanda az sayıda üreyen bir türdür. Türle ilgili en yüksek sayı 11 Kasım 2009 tarihinde Hurma Boğazı Kışlakları'nın batısındaki küçük göletlerde sayılan 27 bireydir.

Ak Pelikan *Pelecanus onocrotatus*

22 Nisan 2009'de Ömer Gölü'nde görülen 360 birey ve 20 Nisan 2009'de yine Ömer gölünde görülen 375 birey türle ilgili bir günde kaydedilen en yüksek sayılardır.

Küçük Balaban *Íxobrychus minutus*

Tek kayıt 10 Mayıs 2009 tarihinde Ceyhan Nehri eski yatağındaki sazlıklarda görülen 1 erkek bireydir. Alanda daha sonra görülmediğinden göç ederken kaydedildiği düşünülmektedir.

Alaca Balıkçıl *Ardeola ralloides*

10 Mayıs 2009 tarihinde Ceyhan Nehri eski yatağındaki sazlıklarda 1 birey ve sazlıkların kenarındaki ağaca konmuş olan ikinci bir kuş kaydedilmiştir. Göç eden bireyler oldukları düşünülmektedir.

Sığır Balıkçılı *Bubulcus ibis*

3 Haziran 2009'de Ceyhan Nehri kıyısındaki çalışma sırasında nehrin üzerinden kuzeye doğru uçan 3 birey türle ilgili tek kayıttır.

Büyük Ak Balıkçıl *Egretta alba*

10 Kasım 2009 tarihinde Ömer Gölü ve Çamlık Lagünü'nde yapılan gözlemde kaydedilen 98 birey, türle ilgili bir günde kaydedilmiş en yüksek sayıdır.

Küçük Ak Balıkçıl *Egretta garzetta*

14 Ekim 2009 tarihinde Suna Gölü ve Akgöl Gölleri çevresinde yapılan gözlemlerde kaydedilmiş olan 58 birey, türle ilgili bir günde kaydedilmiş en yüksek sayıdır.

Gri Balıkçıl *Ardea cinerea*

07 Ekim 2009 tarihinde Suna Gölü çevresi ve Çamlık Lagünü güney kesiminde yapılan gözlemde kaydedilen 45 birey, türle ilgili bir günde kaydedilmiş en yüksek sayıdır.

Kaşıkçı *Platalea leucorodia*

Çalışma süresince düzenli olarak az sayıda kaydedilmiştir. 22 Nisan 2009 tarihinde Ömer Gölü'nde sayılan 42 birey ve 10 Ekim 2009'de Ömer Gölü'nde sayılan 34 birey türle ilgili bir günde kaydedilen en yüksek sayılardır.

Leylek *Ciconia ciconia*

Tabiatı Koruma Alanı içerisinde kaydedilen yuva bulunmamakla birlikte çevrede tespit edilen tek yuva Kaldırım Belediyesi içerisinde ana yol kenarındaki elektrik direğinin üzerindeki yuvadır. Yuvada 3 yavru görülmüştür. Alanda düzenli olarak beslenen ve görülen leyleklerin bu yuvadaki erişkinler oldukları düşünülmektedir. Bunun dışında 4 Nisan 2009'de alanda tarlalarda beslenirken görülen 72 kuş ve 7 Nisan 2009'de uçarak alan üzerinden geçen 135 birey ve 14 Eylül 2009'de göç sırasında görülen 2100 birey türle ilgili kaydedilen en yüksek sayılardır.

Flamingo *Phoenicopterus ruber*

Çalışmanın yapıldığı tüm aylarda özellikle Eşemen, Avcıali ve Suna göllerinde düzenli olarak kaydedilen bir türdür. Çalışma süresince 11 Nisan 2009'de sayılan 2300 birey ve 23 nisan 2009'de sayılan 2980 birey türle ilgili en yüksek sayılardır.

Boz Kaz *Anser anser*

Tür 9 Ekim 2009'de Kaldırım Kışlakları'nın üzerinde uçarken görülen 4 birey ve 17 Şubat 2010'da Eşemen Gölü'nde görülen 1 birey olmak üzere iki kez kaydedilmiştir.

Suna *Tadorna tadorna*

Kış aylarında düzenli olarak alanda görülmektedir. 16 Şubat 2010'da Ömer ve Yapı Göllerinde toplam 4325 birey ve 17 Şubat 2010 'da Yapı, Ömer ve Suna Göllerinde toplamda 5390 birey türle ilgili kaydedilen en yüksek sayılardır.

Çamurcun *Anas crecca*

Alanda kış ziyaretçisi olarak bulunan bir türdür. 17 Şubat 2010 tarihinde Eşemen ve Suna Göllerinde yapılan sayımda toplamda kaydedilen 2210 birey türle ilgili çalışma süresince kaydedilmiş en yüksek sayıdır.

Çıkrıkçın *Anas querquedula*

22 ve 24 Nisan 2009 tarihlerinde Ömer Gölü'nde türle ilgili en yüksek sayılar olan 35 birey kaydedilmiştir.

Elmabaş Pakta *Aythya ferina*

15 Eylül 2009'de Avcıali Gölü'nde görülen 4 birey ve 12 Kasım 2009'de Eşemen Gölü'nde görülen 5 birey ve 17 Şubat 2010'da Yelkoma Gölü'nde görülen 5 birey olmak üzere üç kez kaydedilmiştir.

Yılan Kartalı *Circaetus gallicus*

7 Nisan 2009'de Kaldırım Kışlakları yakınındaki kumulların üzerinde uçarken görülen 1 birey ve 14 Eylül 2009'de Suna Gölü yakınlarında uçan 1 birey olmak üzere iki kez kaydedilmiştir.

Saz Delicesi *Circus aeruginosus*

Ceyhan Nehri eski yatağının üzerinde gözlem kulesi hizasına yakın yerlerde uçarken ve buraya yakın yerlerde avlanan 1 erkek ve 1 dişi birey bu bölgede düzenli olarak kaydedilmiştir. 5 Haziran 2009'de erkek birey ağzında yiyeceklerle birlikte bu alana doğru uçarken görülmüştür. Sonbahar çalışmalarında aynı bölgede uçan ve tüneyen 1 genç birey iki kez kaydedilmiştir. Türün alanda üreyen en az 1 çiftlik bir popülasyonu vardır.

Gökçe Delice *Circus cyaneus*

Kış aylarında alanda düzenli olarak az sayıda görülen bir türdür. 20 Şubat 2010'da görülen 3 birey kaydedilmiş en yüksek sayıdır.

Kızıl Şahin *Buteo rufinus*

Çalışma süresince alanda düzenli olarak kaydedilmiştir. Çalışma alanı içerisinde ürettiği bir alan tespit edilememiş olup yakın çevrede ürettiği tahmin edilmektedir.

Gökdoğan *Falco peregrinus*

Türle ilgili tek kayıt 8 Ekim 2009 tarihinde Halep Çamı ormanında görülen 1 bireydir.

Delice Doğan *Falco subbuteo*

13 Mayıs 2009'da Eşemen Gölü'nün batı kıyısında yere tünemiş olarak görülen 1 birey türle ilgili tek kayıttır.

Turaç *Francolinus francolinus*

Çalışma süresince Tabiatı Koruma Alanı içerisinde Halep Çamlığı, kumullar Ceyhan Nehri eski yatağı yakınları ve daha az olarak tarlaların olduğu bölgelerde, tarla sınırlarındaki bitkili alanlarda kaydedilmiştir. Tabiatı Koruma Alanı dışında kalan Deveciüşağı - Kaldırım yolunun kuzeyindeki tarlalarda da görülmüştür. Tabiatı Koruma Alanı içerisinde kaydedilen öten erkekler esas alındığında muhtemel üreyen en az 6 çiftlik popülasyonu belirlenmiştir. Bunlardan 3 çifti Halep Çamlığı'nda tespit edilmiştir.

Saztavuğu *Gallinula chloropus*

Ceyhan Nehri eski yatağındaki sazlıklarda ve Ceyhan Nehri kenarındaki sazlık alanlarda kaydedilmiştir. Haziran ayında yavrularıyla birlikte yüzen erişkin bireyler ve tek başlarına yüzen yavrular görülmüştür. Alanda ürettiği kesin en az 15 çiftlik bir popülasyonu vardır.

Sakarmeke *Fulica atra*

Çalışma süresince kış aylarında kaydedilen bir türdür. 16 Şubat 2010 tarihinde Ömer Gölü'nde görülmüş olan 1120 birey türle ilgili kaydedilmiş en yüksek sayıdır.

Uzunbacak *Himantopus himantopus*

13 Mayıs 2009'de Hurma Boğazı yakınlarındaki kırsakların arkasındaki bataklık alanda gözlem yapılırken 4 çift Uzunbacak heyecanlı davranışlarla yer savunurken kaydedilmiştir. Ayrıca 12 Mayıs 2009 tarihinde Suna Gölü kenarında ve burayla bağlantılı olan küçük bir gölde 1 çift uzunbacak kaydedilmiştir. Alanda üremesi muhtemel olan en az 5 çiftlik bir popülasyon vardır.

Kılıçgaga *Recurvirostra avosetta*

Çalışma süresince koruma alanındaki göllerde düzenli olarak kaydedilmiştir. Türle ilgili kaydedilen en yüksek sayılar 22 Nisan 2009 tarihinde Ömer Gölü'nde kaydedilen 675 birey ve 16 Şubat 2010'da Yapı ve Ömer Göllerinde görülen 785 birey olmuştur.

Kocagöz *Burhinus oedicnemus*

Nisan ve Mayıs aylarında az sayıda kaydedilmiştir. Bu zamanlarda görülenlerin göçmen oldukları düşünülmektedir. Olası üreme kaydı 24 Haziran'da Yapı gölünün doğusundaki büyük kanalının uç kısmında kaydedilmiş olan 1 bireydir.

Bataklıkırlangıcı *Glareola pratincola*

Çalışma alanı içerisinde açık arazilerde çayır, bataklık ve ekili olmayan tarlalarda nispeten yaygın olarak kaydedilen bir türdür. Kesin olarak ürettiği iki farklı alan ve muhtemelen ürettiği iki farklı alan belirlenmiştir. Kesin olarak ürettiği yerler gözlem kulesinin güneyinde Eşemen ve Avcialı Göllerinin birleşim yerinde bulunan adalar ve Avcialı Gölü'nün ortasında bulunan tek adadır. Muhtemel üredikleri yere Çamlık Körfezi'nin denize birleşim yerindeki tek ada ve Yapı Gölü'nün doğusunda yer alan su kanalının bitiş noktasındaki çayırılık arazidir. Türün, bitkilerin yoğun olduğu alanlarda üredikleri ve bu nedenle yuvaları görmenin zor olduğu dikkate alındığında Yelkoma Gölü'ndeki adalarda ürettiği kesin 10 çift ve ürettiği muhtemel 56 çift, Çamlık Dalyanı girişindeki tek adada ürettiği muhtemel 3 çift ve Ömer Gölü'nün kuzeyindeki su kanalının ucundaki çayırılarda ürettiği muhtemel olan 10 çift ile üreyen en az 79 çiftlik popülasyonu belirlenmiştir.

Akça Cılıbit *Charadrius alexandrinus*

Tabiatı koruma alanı içerisinde tuzcul çayırlar, tuzcul bataklıklar ve deniz kıyısındaki alanlarda yaygın olarak üreyen bir türdür. Özellikle Ömer Gölü, Yapı Gölü, Eşemen Gölü, Avcialı Gölü ve Akgöl'ü çevreleyen bataklık ve çayırlarda yoğun olarak ürettiği belirlenmiştir. Görülen kuşların büyük çoğunluğu yaralı taklidi yaparak ilgiyi kendi üzerine çekmeye çalışmış ve yine bazı erişkinlerde yavruları ile birlikte kaydedilmiştir. Çalışma süresince kaydedilen erkek bireyler göz önünde bulundurulduğunda alanda üreyen en az 230 çift akça cılıbit olduğu tahmin edilmektedir. Üreme alanlarının tamamının dolaşamadığı düşünüldüğünde bu sayının daha yüksek olacağı muhtemeldir.

Gümüş Yağmurcun *Pluvialis squatarola*

Bölgede kış ziyaretçisi ve göçmen olarak bulunan türle ilgili 20 Nisan 2009'de Ömer Gölü'nde görülen 26 birey ve 9 Ekim 2009'de tüm deniz kıyısı boyunca görülen toplam 27 birey türle ilgili kaydedilen en yüksek sayılardır.

Mahmuzlu Kızkuşu *Hoplopterus spinosus*

Tabiatı Koruma Alanı içerisinde iki alanda muhtemelen üredikleri tespit edilmiştir. Bunlardan biri Eşemen Gölü'nün güney kıyısı ve diğeri Hurma Boğazı yakınlarındaki kırsakların batısındaki küçük göletlerin olduğu alandır. Toplamda en az 12 çift üreme çalışması süresince yer savunma ve endişeli davranışlar gösterirken kaydedilmiştir. Ayrıca bir çift çiftleşirken kaydedilmiştir. Toplamda ürettiği muhtemel olan en az 12 çiftlik bir popülasyon tespit edilmiştir.

Sarı Bacaklı Kumkuşu *Calidris temminckii*

Tek kayıt sonbahar göçü sırasında Kokar Burnu uç noktasında 9 Ekim 2009 tarihinde görülmüş olan 1 bireydir.

Küçük Kumkuşu *Calidris minuta*

Bölgede kış ziyaretçisi ve göçmen olarak bulunan türle ilgili kaydedilmiş en yüksek sayı 23 Nisan 2009'de Eşemen gölünün güney ve batı kıyılarında sayılan toplam 1890 bireydir.

Döğüşkenkuş *Philomachus pugnax*

Göç döneminde çeşitli noktalarda az sayıda kaydedilmiştir. 12 Nisan 2009'de Ömer Gölü'nde sayılan 310 birey türle ilgili kaydedilmiş en yüksek sayıdır.

Kervançulluğu *Numenius arquata*

Kışın ve göç mevsimlerinde göllerin çevresi ve deniz kıyılarında az sayıda kaydedilmiş bir türdür. 9 Kasım 2009'de Çamlık Koyu'nun girişinde bulunan tek adada kaydedilmiş 26 birey türle ilgili bir günde kaydedilmiş en yüksek sayıdır.

Kızılbacak *Tringa totanus*

Çalışma alanında kış aylarında ve göç mevsimlerinde yaygın görülen bir türdür. 7 Ekim 2009'de Suna Gölü ve Akgöl çevresinde sayılmış olan 102 birey türle ilgili elde edilmiş olan en yüksek sayıdır.

Bataklık Düdükçünü *Tringa stagnatilis*

Göç dönemlerinde az sayılarda kaydedilmiş olan bir türdür. 16 Eylül 2009 tarihinde Hurma Boğazı yakınlarında kıyıda 100 metre içerideki küçük göllerde sayılan 34 birey türün bir günde kaydedilmiş en yüksek sayıdır.

Yeşilbacak *Tringa nebularia*

Göç mevsiminde alanda az sayıda kaydedilmiş bir türdür. 22 Nisan 2009'de Eşemen Gölü'nün kuzey kıyısındaki bataklıklarda kaydedilen 16 birey, türle ilgili bir günde kaydedilmiş en yüksek sayıdır.

Taşçeviren *Arenaria interpres*

Tür göç mevsimlerinde deniz kıyısında az sayılarda kaydedilmiştir. 16 Eylül 2009'de tüm deniz kıyısı boyunca görülmüş olan 16 birey türün kaydedilmiş en yüksek sayıdır.

Denizdüdükçünü *Phalaropus lobatus*

Türle ilgili tek kayıt sonbahar göçü sırasında 15 Eylül 2009 tarihinde Eşemen Gölü'nün batısında görülmüş olan 2 bireydir.

İnce Gagalı Martı *Larus genei*

Kış ve bahar aylarında alanda kaydedilmiş olan türle ilgili en yüksek sayı 8 Ekim 2009 tarihinde gözlem kulesinden yapılan sayımda Eşemen ve Avcıali göllerinde sayılan 75 bireydir.

Karabaş Martı *Larus ridibundus*

Türle ilgili kaydedilen en yüksek sayı Ceyhan Nehri ağzında 7 Nisan 2009'de kaydedilmiş olan 45 bireydir.

Küçük Martı *Larus minutus*

Tek kayıt 13 Mayıs 2009 tarihinde Hurma Boğazı yönünde denizden 100 metre içerideki göletlerde kaydedilen 20 bireydir.

Gümüş Martı *Larus cachinnans*

Genelde deniz kıyısında büyük guruplar halinde kaydedilmiştir. 13 Kasım 2009'de Hurma Boğazı yönündeki deniz kıyısında toplamda sayılan 1442 birey türle ilgili kaydedilen en yüksek günlük sayıdır.

Küçük Gümüş Martı *Larus canus*

Çalışma süresince toplam dört kez kaydedilmiş bir türdür. Kokar Burnu'nda 8 Nisan 2009'de görülen 35 birey günlük kaydedilmiş en yüksek sayıdır.

Hazar Sumrusu *Sterna caspia*

Kışın ve göç dönemlerinde alanda kaydedilmiş bir türdür. Günlük kaydedilen en yüksek sayısı 6 Ekim 2009 tarihinde Ömer Gölü'nde görülen 48 bireydir.

Sumru *Sterna hirundo*

Küçük Sumru'dan sonra alanda üreyen ikinci yaygın Sumru'dur. Kesin olarak ürediği iki farklı alanda adalar belirlenmiştir. Bunlardan en önemli olanları Eşemen Gölü'nün batısındaki beş adanın en batıdaki ve en güneyindeki iki adadır. Diğer ise gözlem kulesinin güneyinde bulunan adalardaki tek bir yuvadır. Toplamda ürediği kesin olan en az 68 çift Sumru kaydedilmiştir.

Küçük Sumru *Sterna albifrons*

Çalışma süresince ürediği kesin olan üç farklı bölge belirlenmiştir. Bunlardan ilki Eşemen Gölü'nün batısında bulunan ve halk tarafından beş ada olarak isimlendirilen adalardır. Diğer bölge, Eşemen ve Avcialı Göllerinin birleşim yerindeki adalardır. Üçüncü üreme noktası Çamlık Lagünü'nün denize açıldığı yerde bulunan tek adadır. Sayılan yuvalar esas alındığında alanda kesin olarak üreyen en az 357 çift belirlenmiştir.

Kara Gagalı Sumru *Sterna sandvicensis*

Çalışma alanında kış ayları ve göç dönemlerinde deniz kıyısında düzenli olarak kaydedilmiştir. 9 Ekim 2009'de Hurma Boğazı yönündeki deniz kıyısında görülen 135 birey kaydedilmiş en yüksek sayıdır.

Kumru *Streptopelia decaocto*

Halep Çamlığı'nda ve açık arazilerde kaydedilmiştir. Halep Çamlığı içerisinde ürediği muhtemel en az 13 çift olduğu tahmin edilmektedir.

Üveyik *Streptopelia turtur*

Az sayıda kaydedilen bir türdür. Nisan ve Mayıs aylarında göç eden 1- 2 bireyden oluşan kuşlar görülmüştür. 4 Haziran 2009'de Ceyhan Nehri kenarındaki çalılık arazide 1 çift ve 23 Haziran 2009'de Kokar Burnu'na yakın kumullardaki çalılıklarda kaydedilen 1 çiftle az sayıda üremesi muhtemel bir türdür.

Peçeli Baykuş *Tyto alba*

Halep Çamlığı'nın giriş bölgesinde ve ormanın içerisinde tek hurma ağacının olduğu yerde düzenli olarak geceleri uçan ve öten 1 birey görülmüştür. Bu alanda muhtemelen üreyen 1 çift mevcuttur.

Yalıçapkını *Alcedo atthis*

Kış ziyaretçisi olarak bölgede bulunan türle ilgili kaydedilmiş en yüksek sayı 5 Eylül 2009 tarihinde Çamlık Koyu ve Ceyhan Nehri kenarında toplamda görülen 7 bireydir.

İbibik *Upupa epops*

Tüm kayıtlar Nisan ayında olmak üzere üç kez birer birey görülmüştür. Daha sonra hiç görülmemelerinden dolayı bu kuşların göçmen oldukları düşünülmektedir.

Arıkuşu *Merops apiaster*

Göç dönemlerinde alan üzerinde uçarken kaydedilmiştir. 13 Eylül 2009'de Ömer Gölü üzerinde kaydedilen 15 birey türle ilgili günlük en yüksek kayıttır.

Sarı Kuyruksallayan *Motacilla flava*

Çalışma alanı içerisinde tuzlu bataklıklar ve kumullardaki nemli ambarlarda üreyen, nispeten yaygın bir türdür. Çalışma süresince yeni uçan yavru görülmüştür. Kaydedilen öten erkekler dikkate alındığında alanda üreyen en az 58 çift olduğu tespit edilmiştir.

Sarı Başlı Kuyruksallayan *Motacilla citreola*

Tek kayıt 5 Nisan 2009'de Ömer Gölü'nün doğusundaki bataklıklarda Ak Kuyruksallayan'ların arasında görülmüş olan 1 bireydir.

Arapbülbülü *Pycnonotus xanthopygos*

Alanda Halep Çamlığı'nda ve kumullardaki nemli ambarlarda az sayıda üredikleri belirlenmiştir. Toplamda muhtemel üreyen en az 13 çift olduğu tahmin edilmektedir.

Çalı Bülbülü *Cercotrichas galactotes*

Çalışma alanının içerisindeki her yerde az sayıda yaygın olarak üreyen bir türdür. Çalışmalar sırasında yeni uçan yavrular ve yuvaya yem taşıyan erişkin bireyler görülmüştür. Alanda üreyen en az 39 çift belirlenmiştir.

Kızılgerdan *Erithacus rubecula*

Alanda kış konuğu olarak bulunan tür Halep Çamlığı'nda ve Ceyhan Nehri kenarında kaydedilmiştir. 15 Şubat 2010 tarihinde Halep Çamlığı'nda yapılan gözlemde sayılmış olan 48 birey günlük kaydedilen en yüksek sayıdır.

Çayır Taşkuşu *Saxicola rubetra*

Göç dönemlerinde 21 Nisan 2009'de kumullarda görülen toplam 5 birey ve 7 Ekim 2009'de Akgöl'ün kuzeyinde görülen 1 birey türle ilgili kayıtlardır.

Karatavuk *Turdus merula*

Sadece Halep Çamlığı'nda kaydedilmiştir. Öten erkekler göz önünde bulundurulduğunda Halep Çamlığı'nda ürettiği muhtemel en az 2 çift belirlenmiştir. Kış aylarında Halep Çamlığı'nda yaygın olarak görülen bir türdür.

Bataklık Kamışçını *Locustella luscinioides*

Çalışma alanı içerisinde Ceyhan Nehri ağzının doğusundaki bataklıklarda, Kaldırım Kışlakları'nın batısında kumulların kuzeyinde bulunan sazlık alanlarda ve az sayıda Hurma Boğazı yönündeki nemli ambarlarda bulunan bataklıklarda kaydedilmiştir. Öten erkekler göz önünde bulundurulduğunda alanda muhtemel üreyen en az 15 çift belirlenmiştir.

Sazbülbülü *Acrocephalus scirpaceus*

Ceyhan Nehri eski yatağındaki sazlıklarda ve Ceyhan Nehri kıyısındaki sazlıklarda kaydedilmiştir. Öten erkekler değerlendirildiğinde muhtemel üreyen en az 78 çift belirlenmiştir.

Büyük Kamışçın *Acrocephalus arundinaceus*

Saz kamışçınının kaydedildiği yerlere ek olarak Eşemen Gölü'nün güneyinde bulunan küçük sazlık alanlarda da öten erkekler görülmüştür. Uzun sazların olduğu tüm yerlerde kaydedilen türle ilgili toplamda muhtemel üreyen en az 76 çift belirlenmiştir.

Bıyıklı Kamışçın *Acrocephalus melanopogon*

Tek kayıt 4 Haziran 2009'de Kaldırım Kışlakları'nın batısında ve kumulların kuzeyinde yer alan sazlık , bataklık alanda görülen 1 bireydir. Az sayıda üremesi olası olan bir türdür ve gözden kaçan başka bireylerin de olduğu düşünülmektedir.

Kamış Bülbülü *Cettia cetti*

Çalışma süresince yalnızca bir kez kaydedilmiştir. Ceyhan Nehri kenarındaki sazlıklarda 18 Nisan 2009 tarihinde öten 1 birey duyulmuştur. Az sayıda üremesi olası bir tür olduğu düşünülmektedir.

Dik Kuyruklu Ötleğen *Prinia gracilis*

Çalışma süresince tuzlu bataklık ve çayırlarda, kumullarda ve tarlaların arasındaki ilgin ve sık bitki örtülerinde kaydedilmiştir. Öten erkekler dikkate alındığında ürettiği muhtemel en az 87 çift belirlenmiştir.

Ak Mukallit *Hippolais pallida*

Genelde Halep Çamlığı, kumullardaki çalılıklar ve açık arazideki çalılıklarda gözlenen yaygın olarak üreyen bir türdür. Yuvaya yiyecek taşıyan bireyler gözlemlenmiştir. Öten erkek bireyler değerlendirildiğinde alanda üreyen en az 88 çift olduğu belirlenmiştir.

Küçük Ak Gerdanlı Ötleğen *Sylvia curruca*

Tek akyıt ilkbahar göçü mevsiminde 5 Nisan 2009 tarihinde Halep Çamlığı'nda toplamda görülmüş olan 19 bireydir.

Maskeli Ötleğen *Sylvia melanocephala*

Kış konluğu olarak alanda bulunan tür Halep Çamlığı'nda ve kumullarda sık bitki örtüsüne sahip yerlerde kaydedilmiştir. 15 Şubat 2010 tarihinde Halep Çamlığı'nda görülen 22 birey türle ilgili bir günde kaydedilmiş en yüksek sayıdır.

Benekli Sinekkapan *Muscicapa striata*

İlkbahar ve sonbahar göçleri sırasında alanın çeşitli noktalarında kaydedilmiş olan bir türdür. 11 Mayıs 2009'de Halep Çamlığı'nda görülen toplam 4 birey bir günde en yüksek kaydedilmiş sayıdır.

Kara Sinekkapan *Ficedula hypoleuca*

Tek kayıt ilkbahar göçü sırasında 11 Mayıs 2009'de Halep Çamlığı'nda görülen 1 bireydir.

Çulhakuşu *Remiz pendulinus*

Halep çamlığının girişindeki sazlık alanda ve Ceyhan Nehri kenarında öten erkek bireyler kaydedilmiştir ve belirlenen muhtemel üreyen popülasyonu en az 2 çifttir.

Kara Alınlı Örümcekuşu *Lanius minor*

Üreme dönemi boyunca hiç kaydedilmemiştir. Türün tek kaydı 12 Eylül 2009 tarihinde Ceyhan Nehri ile Ceyhan Nehri eski yatağı arasındaki kapak yakınlarında görülmüş olan 2 bireydir.

Maskeli Örümcekuşu *Lanius nubicus*

Üreme çalışması sırasında görülen erkek bireyler göz önünde bulundurulduğunda türün alanda muhtemel üreyen en az 3 çiftlik popülasyonu olduğu tahmin edilmektedir.

Leş Kargası *Corvus corone*

Çalışma süresince 5 Nisan 2009'de Halep Çamlığı'nın ucunda uçan 1 birey ve 9 Kasım 2009'de Gölceyhan yakınlarında 1 birey olmak üzere iki kez kaydedilmiştir.

Sarıasma *Oriolus oriolus*

Tür iki kez 11 Mayıs 2009'de Halep Çamı ormanında 1 birey ve 14 Eylül 2009'de kumullardaki yabancı incir ağacında beslenirken görülen 1 birey olmak üzere iki kez kaydedilmiştir. Üreme döneminde başka kayıt olmamasından dolayı bu bireyin göçmen olduğu tahmin edilmektedir.

Sığırcık *Sturnus vulgaris*

Türle ilgili tek kayıt 9 Ekim 2009 tarihinde Gölceyhan çevresinde görülmüş olan toplam 275 bireydir.

Söğüt Serçesi *Passer hispaniolensis*

Alanda üreyen en yaygın serçe türüdür. Özellikle Ceyhan Nehri eski yatağının kenarında bulunan tarım alanlarının yakınlarındaki ağaçlarda koloniler şeklinde yuvaları bulunmuştur.

Kullanılan aktif yuvalar göz önünde bulundurularak kesin olarak üreyen en az 371 çiftlik popülasyonu belirlenmiştir.

Serçe *Passer domesticus*

Çalışma süresince az sayıda tarım alanlarının etrafında kaydedilmiştir. Kesin olarak ürettiği yer, Eşemen Gölü kenarındaki gözlem kulesinin içerisinde tespit edilen 10 aktif yuvadır.

Ketenkuşu *Acanthis cannabina*

Tek kayıt 20 Ocak 2009 sayımlarında kaydedilmiş olan 1 bireydir.

Kara Başlı İskete *Carduelis spinus*

11 Kasım 2009 tarihinde Halep Çamlığı'nda kaydedilen 8 birey türün Tabiatı Koruma Alanı içerisindeki tek kayıdır.

Saka *Carduelis carduelis*

Açık arazide ve Halep Çamlığı'nda az sayılarda kaydedilen bir türdür. Üreme çalışması sırasında öten erkek bireyler esas alındığında alanda muhtemel üreyen en az 16 çift olduğu tahmin edilmektedir.

Florya *Carduelis chloris*

Kış aylarında Halep Çamlığı ve kumullarda kaydedilmiştir. Üreme dönemindeki tüm kayıtlar Halep Çamlığı'nda görülen bireylerdir. Üreme çalışması süresince öten erkekler esas alındığında muhtemel üreyen en az 12 çift bulunmaktadır.

Tarla Kirazkuşu *Miliaria calandra*

Alanda nispeten yaygın olarak üreyen bir kuştur. Tarım alanlarına yakın yerlerde daha sıklıkla kaydedilmiştir. Kur davranışı yapan bireyler ve şarkı söyleyen erkekler dikkate alındığında alandaki muhtemel üreyen popülasyonu en az 53 çifttir.

Kara Başlı Kirazkuşu *Emberiza melanocephala*

Çalışma süresince az sayıda kaydedilen üremesi muhtemel bir türdür. Üreme çalışması süresince Halep Çamlığı'nda yer tutarak şarkı söyleyen 2 erkek birey kaydedilmiştir. Muhtemel üreyen en az 2 çiftlik popülasyonu belirlenmiştir.

DEĞERLENDİRME

Yapılan çalışmanın neticesinde Yumurtalık Lagünleri'nin Önemli Kuş Alanı olma özelliğini halen sağladığı bir kez daha anlaşılmıştır. Aşağıdaki türlerle ilgili olarak ÖKA (Önemli Kuş Alanı) eşik değerlerini geçen alanda, bu değerleri aşan türler ve durumları aşağıda belirtildiği gibidir.

Flamingo için 11 Nisan 2009'de sayılan 2300 birey, 23 Nisan 2009'de sayılan 2980 birey bu tür için Önemli Kuş Alanı kategorilerinden A4i ve B1i için belirlenmiş olan 800 birey eşik değeri sayısını geçen sayımlar olmuştur.

Suna için 16 Şubat 2010'da kaydedilen 4325 birey ve 17 Şubat 2010'da kaydedilen 5390 birey de A4i için belirlenmiş 3750 bireylik eşik değerini geçen sayımlar olmuştur.

Bataklıklırlangıcı için belirlenmiş olan 79 çiftlik üreyen popülasyon, ÖKA kategorilerinden B2 ve B3 değerleri için belirlenmiş olan 30 çiftlik eşik değerini geçmektedir.

Akça Cılıbit için bu çalışmada belirlenmiş olan 230 çiftlik popülasyon, ÖKA kategorilerinden B2 ve B3 değerleri için belirlenmiş olan 80 çiftlik eşik değerini geçmektedir.

Mahmuzlu Kızkuşu için belirlenmiş olan 12 çiftlik üreyen popülasyon, ÖKA kategorilerinden B2 ve B3 değerleri için belirlenmiş olan 10 çiftlik eşik değerini aşan değerdir.

Küçük Sumru'nun çalışma neticesinde belirlenmiş olan 357 çiftlik üreyen popülasyonu, ÖKA kategorilerinden B2 ve B3 değerleri için belirlenmiş olan 60 çiftlik eşik değerini aşmaktadır.

YAŞAM ALANLARININ KUŞ TÜRLERİNE GÖRE ÖNEMİ

Tabiatı koruma alanı içerisinde birçok farklı yaşam alanı olduğundan buraları kullanan kuşların çeşitliliği ve ihtiyaçları da farklılık göstermektedir.

Göller, tuzlu çayırlar ve tuzlu bataklıklar özellikle kıyı kuşları için önemli bir beslenme ve üreme alanı oluşturmaktadır. Göller Sumrular ve Balıkçılar başta olmak üzere bir çok kuş türüne beslenme olasılığı sağlarken göllerin kıyılarında ve çevresinde bulunan çamur düzlükleri de özellikle kıyı kuşları için beslenme ve üreme alanı oluşturmaktadır. Kuşlar tarafından üreme ve beslenme alanı olarak en fazla kullanılan çamur düzlükleri ve tuzlu bataklıklar; Yapı Gölü ve Ömer Gölü arası, Ömer Gölü ve Çamlık Koyu'nun güney kesimleri, Suna Gölü'nün tüm çevresi ve özellikle Darboğaz Gölü ile bağlandığı kanalın çevresi, Eşemen Gölü'nün batı ve kuzey kıyıları, Avcıal Gölü'nün kuzey kıyıları ve Akgöl'ün batı ve kuzey kıyılarındaki alanlardır.

Tabiatı Koruma Alanı içerisinde deniz kıyısında ve göllerin içerisinde bulunan adalar Küçük Sumru, Bataklıklırlangıcı, Sumru, Gülen Sumru türlerinin büyük topluluklar halinde üredikleri ve kesinlikle korunması gereken alanlardır. Bataklıklırlangıcı hariç diğer türler için üremeye müsait tek alanlar oldukları için bu adaların göreceği zararlar ve olumsuz etkiler adalar üzerinde üreyen türleri olumsuz yönde çok fazla etkileyecektir.

Alanda sazlık alanlar sadece Ceyhan Nehri kıyısında, Ceyhan Nehri eski yatağı boyunca, Kaldırım Kışlakları'nın batısındaki tatlısu bataklığında ve az miktarda da Eşemen Gölü'nün güney kıyılarındaki göle tatlı suyun sızdığı birkaç noktada bulunmaktadır. Sazbülbulü, Büyük Kamışçın, Bataklık Kamışçını, Saztavuğu ve diğer birçok kuş türü için tek barınma ve üreme olanağı sağlayan bu noktalar tür çeşitliliğinin etkilenmemesi için mutlak korunması gereken yerlerdir.

Kumullar ve nemli ambarlar Turaç başta olmak üzere birçok kuş türü ve Çakal gibi memelilerin barındıkları ve koruma alanı içerisinde üzerinde otlama baskısının en fazla olduğu alanlardır.

Halep Çamlığı, Tabiatı Koruma Alanı içerisinde orman olan tek noktadır ve birçok ötücü kuş türü ve Turaç için beslenme, barınma ve üreme alanı özelliğindedir. Ayrıca orman, Çakal, Tavşan ve Oklu Kirpi gibi memeli hayvanlara da yaşam ortamı sunmaktadır.

Mahmuzlu Kızkuşu alanda sadece Eşemen Gölü'nün kumullarla sınır oluşturan güney kıyılarındaki ve Hurma Boğazı doğusundaki küçük göllerin kenarlarında üremektedir. Bu türün üreme başarısı için bu alanların mutlak korunması önem arz etmektedir.

Deniz kıyıları özellikle göçmen kıyı kuşları, martılar ve sumrular gibi deniz kuşları için beslenme olanağı sağlayan yerlerdir. Ayrıca kıyıya yakın yerler Akça Cılıbit için belirlenmiş üreme alanlarından biridir.

TEHDİTLER VE ÖNERİLER:

TARIM

Tabiatı koruma alanı sınırları içerisinde tarıma uygun olan her yerde tarımsal faaliyetler yoğun olarak yapılmaktadır. Buğday ve karpuz en çok ekilen ürünler olmak üzere tarımsal faaliyetler hava şartlarının uygunluğu nedeniyle ülkenin diğer bölgelerine kıyasla daha uzun bir dönemi kapsamaktadır.

Mevcut ekili alanlar dışında yeni tarlalar oluşturulmakta, bu da doğal yaşam alanlarının giderek azalmasına neden olmaktadır. İç kesimlerde özellikle Ceyhan Nehri eski yatağının yakınlarında nispeten tuz oranı düşük olan yerlerde yeni tarlaların açıldığı tespit edilmiştir. Bunun dışında güneydeki kum tepelerinin tarlalar ile olan sınırlarında karpuz yetiştiriciliği için yeni tarlalar oluşturulması amacıyla kum tepelerinden kum çekimi yapıldığı görülmüştür. Kumun yoğun olarak çekildiği yer kumulların kuzey kesiminin Ceyhan Nehri'ne yakın olan kısımlarıdır. Mahkemeye intikal ettiğini öğrenmiş bulunduğumuz bu durum henüz bir sonuca ulaşmamıştır.

Kaldırım Belediyesi'nden kışlaklara ve buradan da deniz kıyısına giden alan içerisindeki en önemli ulaşım yolunun batısında, Ceyhan Nehri ile bu yol arasında kalan alandaki tuzlu çayır ve tuzlu bataklıkların neredeyse tamamı tarım alanına çevrilmiştir. Ve bu bölgede çok az doğal yaşam alanı kalmıştır.

Tüm ülkede olduğu gibi yoğun ve kontrolsüz tarım ilacı kullanılması bölgede de yaygındır. Çiftçilerle yapılan görüşmeler neticesinde, halihazırda kullanımı yasak olan bir ilacın geçmiş dönemlerde Turaç başta olmak üzere bir çok kuş türüne büyük zarar vererek sayılarının azalmasına neden olduğu öğrenilmiştir.

Hasat sonu anız yakımı çok yaygın bir şekilde yapılmakta ve bazı günlerde alanın tamamının yoğun bir dumanla kaplandığı görülmektedir. Yakılmış alanlarda yapılan incelemede ölü sürüngenler başta olmak üzere tarla sınırlarında bulunan ve bu durumdan etkilenmiş olan kuş yuvaları da tespit edilmiştir.

Yönetim planı kapsamında verilmiş olan uygulama kararları dışına çıkılmadan tarımsal faaliyetler yürütülmelidir

HAYVANCILIK

Alan içerisinde ekime uygun olmayan tarım alanları dışında kalan bölgelerde otlatma faaliyetleri yapıldığı görülmektedir. Büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar Kaldırım ve Zeynepli bölgelerinden sabahın erken saatlerinde sürüler halinde alana girmekte ve gün boyunca burada otlatılmaktadır.

Ayrıca Kaldırım Kışlakları olarak adlandırılan yapılarda hayvancılık yapan insanlara ait hayvanlar tüm zamanlarda alan içinde bulunmaktadır. Kumulları içerisinde yine kışlaklarda oturanlara ait büyükbaş hayvan sürüleri bulunmaktadır. Hurma Boğazı'na gidişte deniz kenarında bulunan kışlakların yakınlarında geniş bir alanda ve Kokar Burnu tarafında da nemli ambarlarda yapılan kuş çalışmaları sırasında yakılmış olan bitki toplulukları tespit edilmiştir. Bölge insanlarıyla yapılan sohbetler ışığında bu bitkilerin kışlaklarda oturan insanlar tarafından hayvanlara yiyecek sağlanması amacıyla yeni filizlerin çıkmasını sağlamak için yakıldıkları öğrenilmiştir.

Koruma alanının tamamında, en uzak ve zor ulaşılacak yerlerde hatta Eşemen ve Avcıali Göllerinde bulunan adalarda bile hayvancılık faaliyetlerini görmek mümkündür. Alanın büyüklüğü göz önünde bulundurulduğunda hayvancılığın bölge üzerinde yoğun bir baskı olmayacağı düşünülebilir. Fakat hayvanların beslenmesine uygun olan otların dar alanlarda varolmaları otlatmanın bir baskı oluşturabileceğini düşündürmektedir. Özellikle kumullarda başıboş şekilde bırakılmış olan hayvan sürüleri buralardaki bitki toplulukları üzerinde baskı yaratmaktadır.

AVCILIK

Avcılık bölgede özellikle kış aylarında sorun yaratmaktadır. Alanın korunmasıyla sorumlu olan biri Deveciuşağı ve diğeri Kaldırımda bulunan iki görevli bulunmakta fakat

bölgenin büyüklüğü, giriş çıkışın birçok noktadan yapılabilmesi ve kış aylarında alana ulaşımın zorluğu gibi nedenler yüzünden av kontrolü yeterli olarak sağlanamamaktadır. Özellikle Kaldırım Kışlakları çevresi, Ceyhan Nehri, Yapı Gölü, Avcıali Gölü, Eşemen Gölü, kumullardaki nemli ambarlar ve Ceyhan Nehri eski yatağı çevrelerinde avcı barınakları ve birçok boş fişek sürdürülen kuş çalışmaları boyunca tespit edilmiştir.

Bölgedeki av baskısı dışarıdan gelen insanlardan kaynaklandığı gibi özellikle kışlaklarda yaşayan bölge insanından da kaynaklanmaktadır.

Alandaki av kontrolleri daha sıkı bir şekilde kontrol edilmeli ve cezai yaptırımlar mutlaka uygulanmalıdır.

İNSAN FAALİYETLERİ

Özellikle balıkçılık başta olmak üzere alanda yoğun bir insan baskısı mevcuttur. Ticari ve sportif balıkçılık yapmak amacıyla bölgeye gelen insanlar dışında dalyan göllerinden kaçak balık avlamak için bulunan insanların varlığı da tespit edilmiştir. Balıkçılık amacıyla alana gelenler genelde burada konaklayabilecekleri yapılar inşa etmişler ve zamanlarının çoğunu burada geçirmektedirler. Bu yapılar özellikle Çamlık Dalyanı'nın kuzuluklarının olduğu bölgedeki adalarda ve Kokar Burnu'nda bulunmaktadır. Bunun dışında tüm sahil boyunca da çeşitli yapılara rastlamak mümkündür. Bu barınaklar bir hafta gibi kısa sürede inşa edilebilmekte ve bu sırada hiçbir engelle karşılaşmamaktadırlar.

21 Haziran 2009 tarihinde Çamlık Dalyanı kuzulukları önünde bulunan Küçük Sumru ve Bataklık Kırılancısı'nın ürettiği adada yapılan yuva sayımları sırasında buradaki balıkçılar tarafından yuvalardan toplanıp adanın bir köşesine biriktirilmiş yumurtalar görülmüştür. Balıkçıların ve onların av köpeklerinin buradaki adaya ve çevredeki üreme bölgesine olumsuz etkileri olduğu kesindir. Bu bölgede yaşayan insanlara özellikle üreme dönemi ile ilgili bilgiler verilerek bu adanın ve çevredeki üreme alanlarının rahatsız edilmemesi sağlanmalıdır.

Çevre illerden hasırcılık mesleğiyle uğraşan kişiler özellikle kumulların olduğu bölgelere arabalarıyla ve kalabalık guruplar halinde gelerek hasır yapımında kullanılan bitkilerden toplamaktadırlar. Sonra topladıkları bu bitkileri balya haline getirip araçlarla götürmektedirler. Bunun engellenebilmesi için Kaldırım Belediyesi'nden alanın içerisine girilen yolun giriş çıkışının kontrol altında bulundurulması gerekmektedir.

Kaynakça:

Kılıç, D.T., Eken, G., 2004 Türkiye'nin Önemli Kuş Alanları Güncellemesi, Doğa Derneği

Ekşioğlu, S., 2006 Yumurtalık Lagünleri Kuş Araştırması Raporu, Kuş araştırmaları Derneği

Oruç, S., 2008 Yumurtalık Lagünleri Üreyen Kuşlar Araştırması, Kuş Araştırmaları Derneği